

відомості та обставини, встановлені комісією з проведення громадського розслідування, і докази, якими це підтверджується; відомості чи обставини, що не підтвердилися; факти й обставини, які не були перевірені, із зазначенням причин, через які перевірка не здійснювалась. Висновок комісії з проведення громадського антикорупційного розслідування повинен бути розглянутим на загальних зборах громадської організації із залученням незалежних експертів та фахівців, а також представників ЗМІ та керівництва органу влади, де проходило розслідування.

Висновок слід вважати ухваленим, якщо за нього проголосувало більше половини членів громадської організації. Усі висновки комісії з проведення громадського розслідування оформляються письмово і підписуються головою громадської організації.

Виходячи з вище викладеного, слід зробити висновок, що під громадським антикорупційним розслідуванням необхідно розуміти форму громадського контролю, яка полягає у проведенні інформаційно-аналітичної роботи щодо збору, документування та аналізу відомостей про факти корупції силами інститутів громадянського суспільства, серед яких основними є громадські організації, а також контроль за ефективністю офіційного розслідування та представлення інтересів особи, що постраждала від проявів корупції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки: Указ Президента України від 21.10.2011 № 1001/2011 // Офіційний вісник України, 2011. – № 83. – Ст. 3020.
2. Про громадські розслідування: проект Закону України від 08.11.2012 № 11412 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=44804&pf35401=237659>.
3. Public inquiry – Definition [Electronic resource]. – Access mode: http://www.wordiq.com/definition/Public_inquiry
4. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України, 1992. – № 48. – Ст. 650.
6. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України, 2011. – № 32. – Ст. 314.
7. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 № 2782-XII // Відомості Верховної Ради України, 1993. – № 1. – Ст. 1.

УДК 342.9: 502.3/4

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Оскірко А.О., аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті досліджуються теоретичні питання законодавчого регулювання адміністративної відповідальності у сфері поводження з відходами. Наводяться ознаки та критерії такої відповідальності.

Ключові слова: законодавче регулювання, поводження з відходами, адміністративна відповідальність, органи виконавчої влади, ознаки відповідальності.

Оскірко А.А. ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В СФЕРЕ ОБРАЩЕНИЯ С ОТХОДАМИ / Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Украина

В статье исследуются теоретические вопросы законодательного регулирования административной ответственности в сфере обращения с отходами. Наводятся признаки и критерии такой ответственности.

Ключевые слова: законодательное регулирование, обращение с отходами, административная ответственность, органы исполнительной власти, признаки ответственности.

Oskirko A.A. LEGISLATIVE REGULATION OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY IN THE FIELD OF WASTE MANAGEMENT / National university of biological resources and nature of the use Ukraine, Ukraine

The article deals with theoretical issues of legislative regulation of administrative responsibility in the field of waste management. The author gives signs and criteria of such liability.

Secure environment is a primary source of life and vital functions of every person that's why protection of the right to a safe and healthy environment is the main goal of our country. Among, with other legal institutions, institute of administrative responsibility plays an important role in the mechanism of the right on safe and healthy environment.

Institute of administrative responsibility is one of the most important institutions of administrative law, it is an important method of environmental protection and that has all the features of legal responsibility. Administrative legal relations in the sphere of waste management is protected by institution of administrative responsibility, and relations regulated by other branches of law and procedural rules.

Taking into account the fact, that that for violations in the sphere of waste management it is established administrative responsibility by a large number of articles of administrative law, administrative responsibility or liability for administrative offenses (administrative offenses) occupies an important place and plays an important role in the administrative and legal environment.

The purpose of this article is to highlight the theoretical issues of legal regulation of administrative responsibility for offenses in the sphere of waste management.

Thus, legal regulation of administrative responsibility in the sphere of waste management indicates that during application of administrative responsibility it is necessary to apply to a large number of regulations, based on the systematic nature of law and the relationship of its branches and regulations that comply with the law in the application of administrative enforcement.

Features of administrative responsibility for offenses in the sphere of waste management identify the following main features:

- firstly, the specific nature of the relationship, that occurs due to the combination of environmental and administrative factors;
- secondly, the specific grounds of legal administration - an administrative violations in the field of waste harms the environment and human health;
- thirdly, for committing administrative violations in the sphere of waste management it is foreseen an administrative penalty of a fine;
- fourthly, administrative penalties imposed specifically authorized by the executive authorities and their officials;
- fifthly, because most of the articles, which provide administrative responsibility for offenses in the sphere of waste management are blanket, authorized officials in the preparation of the protocol on administrative offense should carefully examine how the relationship is governed by the law in this area.

Key words: legislative regulation, waste management, administrative responsibility, executive bodies, signs of liability.

Безпечне довкілля є першоджерелом життя і життєдіяльності кожної людини, тому охорона права на безпечне для життя і здоров'я довкілля є найважливішим завданням нашої держави. Вагоме значення у механізмі права на безпечне для життя і здоров'я людини довкілля, поряд з іншими правовими інститутами, відіграє інститут адміністративної відповідальності.

Інститут адміністративної відповідальності є одним з важливих інститутів адміністративного права, який виступає важливим засобом охорони навколишнього природного середовища і, якому притаманні всі ознаки юридичної відповідальності. За допомогою інституту адміністративної відповідальності, а також відносин, врегульованих іншими галузями права та процесуальними нормами, здійснюється захист адміністративно-правових відносин у сфері поводження з відходами.

Зважаючи, що за порушення у сфері поводження з відходами встановлена адміністративна відповідальність значною кількістю статей адміністративного законодавства, адміністративна відповідальність або відповідальність за вчинення адміністративних правопорушень

(адміністративних проступків) займає важливе місце і відіграє важливу роль на адміністративно-правовому просторі.

Метою цієї статті є висвітлення теоретичних питань нормативно-правового регулювання адміністративною відповідальністю за правопорушення у сфері поводження з відходами.

Питання, присвячені нормативно-правовому регулюванню сфери поводження з відходами, розглядали у своїх працях науковці різних галузей права, зокрема: В.І. Андрейцев, І.В. Арістова, І.І. Каракаш, В.В. Костицький, М.В. Краснова, С.В. Кузнєцова, Н.Р. Малишева, М.І. Малишко, В.А. Нечитайленко, Ю.С. Шемшученко М.В. Шульга та ін. Проте питання нормативно-правового регулювання адміністративною відповідальністю за правопорушення у сфері поводження з відходами є малодослідженими, що й зумовлює актуальність дослідження.

Адміністративні склади правопорушень у сфері поводження з відходами характеризуються порушенням встановлених відносин і формуються в статтях особливої частини розділу II КУпАП, зокрема: у сфері виробництва продукції з відходів, їх використання без відповідної нормативно-технічної та технологічної документації; приховування, перекручення, відмова від надання повної та достовірної інформації щодо безпеки утворення відходів та поводження з ними; змішування чи захоронення відходів; правил передачі відходів; встановлених правил і режиму експлуатації установок і виробництв з оброблення та утилізації відходів; порушення вимог законодавства у сфері хімічних джерел струму; захоронення неперероблених (необроблених) побутових відходів; застосування, зберігання, транспортування, знешкодження, ліквідації та захоронення пестицидів і агрохімікатів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів.

У ст.24 КУпАП наведений перелік адміністративних стягнень, які можуть застосовуватися за правопорушення у сфері поводження з відходами [1]. Проте цей перелік не є вичерпним. За потреби він може бути доповнений чинним законодавством, яке передбачає юридичну відповідальність за правопорушення у сфері поводження з відходами. Зокрема, Законами України «Про відходи» (ст.42) [2]; «Про перевезення небезпечних вантажів» (ст.25) [3]; «Про поводження з радіоактивними відходами» (ст.29) [4]; «Про пестициди і агрохімікати» (ст.20) [5]; «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст.68) [6]. Важливо зазначити, що законодавець у ст.70 зробив припис, відповідно до якого визначення складу екологічних правопорушень, порядок притягнення винних до адміністративної відповідальності встановлюється КУпАП.

Окремо слід зупинитися на Законі України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 р. [7] Зокрема, ч.1 ст.46 встановлена адміністративна відповідальність за порушення санітарного законодавства або невиконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків посадових осіб органів державної санітарно-епідеміологічної служби на осіб, винних у вчиненні таких правопорушень. Крім того, в ч.3 ст.47 прямо зазначено, що розгляд справ про адміністративні правопорушення, передбачені ч.1 ст.46 цього ж Закону, та виконання постанов у цих справах проводиться у порядку, встановленому Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Наведений значний перелік законодавчих актів, які передбачають адміністративну відповідальність у сфері поводження з відходами, дає підстави розмежувати адміністративну відповідальність від інших видів юридичної відповідальності, яка відрізняється такими критеріями: за підставами її застосування; за органами, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення; за колом суб'єктів; за правовими наслідками; за процедурою притягнення до відповідальності; за санкціями.

Фактичною підставою для настання адміністративної відповідальності, як правило, є адміністративне правопорушення (проступок), поняття якого подається у ст.9 КУпАП. Водночас, нормативною підставою адміністративної відповідальності крім КУпАП є інші законодавчі акти.

За вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ст.ст.73, 82, 82-1, 82-2, 82-3, 82-4, 82-5, 82-6, 82-7, 82-8, 83, 90-1, 91-1, 91-3, 91-4 КУпАП, коло осіб, що уповноважені розглядати справи у сфері поводження з відходами, достатньо широке. Залежно від виду органів, які

здійснюють адміністративне провадження, розрізняють два його види: адміністративне і судове.

Чинний КУпАП визначає, що в адміністративному порядку правопорушення у сфері поведження з відходами можуть розглядати такі органи виконавчої влади:

- посадові особи Державного агентства лісових ресурсів України розглядають адміністративні справи про засмічення лісів відходами, передбачене ст.73 (ст.241 КУпАП);
- посадові особи органів державної санітарно-епідеміологічної служби, які розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені ст.ст.82, 82-1, 82-2, 82-3, 82-4, 82-5, 82-6, 82-7, 82-8, 83, 90-1 (коли вони є порушеннями санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм) (ст.236 КУпАП);
- орган виконавчої влади, що реалізує державну політику зі здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів (передбачені ст.ст.82-83 (крім порушень санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм), ст.90-1 (крім порушень санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм), ст.ст.91-1, 91-3, 91-4 (ст.242-1 КУпАП);
- громадський лісовий інспектор Державного агентства лісових ресурсів України має право складати протоколи про адміністративні правопорушення за засмічення лісів відходами передбачене (ст.73 КУпАП);
- громадський інспектор з охорони довкілля, Мінприроди України, має право складати протоколи про адміністративні правопорушення за порушення вимог щодо поведження з відходами під час їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, знешкодження, видалення або захоронення (ст.82 КУпАП).

До того ж, указані органи виконавчої влади мають право розглядати справи за невиконання законних розпоряджень чи приписів посадових осіб органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, радіаційної безпеки або охорону природних ресурсів, передбачених ст.188-5, невиконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків, а також інших законних вимог посадових осіб органів державної санітарно-епідеміологічної служби (ст.188-11) та невиконання законних вимог інспекторів сільського господарства (ст.188-27).

Отже, адміністративні стягнення накладаються спеціально уповноваженими органами управління та посадовими особами з урахуванням їх компетенції й чітко визначених повноважень [8, 262-270].

За колом суб'єктів до адміністративної відповідальності можуть бути притягнуті осудні фізичні особи: громадяни України або іноземні громадяни, особи без громадянства, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку.

Крім громадян, суб'єктами адміністративної відповідальності у сфері поведження з відходами є посадові особи та фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності. Разом з тим, ст.184 КУпАП передбачена відповідальність батьків або осіб, що їх замінюють, за вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачено адміністративним кодексом. Незважаючи, що КУпАП встановлює адміністративну відповідальність лише фізичних осіб, слід зазначити, що суб'єктом адміністративної відповідальності у сфері поведження з відходами також є юридичні особи.

За правовими наслідками до правопорушників можуть застосовуватися дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна та кримінальна відповідальність. Об'єктом цивільних протиправних дій є майнові відносини, які захищаються у судовому порядку. Заходами цивільно-правової відповідальності, як правило, компенсуються за рахунок майна винної особи з метою відновлення попереднього майнового стану потерпілої сторони.

За процедурою притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері поведження з відходами, така відповідальність настає у позасудовому порядку, на відміну від

адміністративної, цивільно-правова відповідальність може здійснюватися за зверненням зацікавленої особи до суду, крім того, вона може перериватися, продовжуватися і тривати роками. На відміну від цивільно-правової та кримінальної відповідальності, за адміністративне правопорушення, відповідно до ст.38 КУпАП, адміністративне стягнення може бути накладене не пізніше, як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при тривалому правопорушенні – не пізніше, як через два місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення, відповідно до адміністративного кодексу, підвідомчі суду (судді). Якщо справи про адміністративні правопорушення, відповідно до адміністративного кодексу чи інших законів, підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладено не пізніше, як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при тривалому правопорушенні – не пізніше, як через три місяці з дня його виявлення, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначені у частині третій цієї статті.

Реалізація санкцій – є характерною ознакою адміністративної відповідальності, яка завдає винній особі морального або матеріального збитку. Санкції за порушення у сфері поведінки з відходами визначені нормами статей адміністративного законодавства. Найбільш поширеним видом адміністративного стягнення майнового характеру є штраф. Відповідно штрафи та інші адміністративні санкції майнового характеру стягуються у доход держави.

Наведене свідчить, що статті за адміністративну відповідальність за порушення у сфері поведінки з відходами у багатьох випадках носять бланкетний характер, а тому наведене не буде повним без Постанови Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. №17 «Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля» [9]. У ст.2 цієї Постанови наголошується, «оскільки більшість статей, якими передбачено відповідальність за злочини й адміністративні правопорушення проти довкілля, є бланкетними, судам слід ретельно з'ясувати, яким саме законодавством регулюються правовідносини, пов'язані з використанням та охороною відповідного природного ресурсу (землі, надр, вод, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу тощо)». Тобто, уповноваженим посадовим особам при складанні протоколу про адміністративне правопорушення слід ретельно з'ясувати, яким саме законодавством регулюються правовідносини у цій сфері.

Нормативно-правове регулювання адміністративної відповідальності у сфері поведінки з відходами свідчить, що при застосуванні адміністративної відповідальності необхідно звертатися і до інших нормативно-правових актів, що ґрунтується на системному характері права і взаємозв'язку його галузей і норм, відповідає вимогам законності при застосуванні адміністративного примусу.

Особливості адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері поведінки з відходами визначають такі основні ознаки:

- по-перше, специфічний характер правовідносин, який складається внаслідок поєднання екологічних та адміністративних чинників;
- по-друге, особливі підстави виникнення правовідносин адміністративної відповідальності – вчинення адміністративного правопорушення у сфері поведінки з відходами завдає шкоди навколишньому природному середовищу та здоров'ю населення;
- по-третє, за вчинення адміністративного правопорушення у сфері поведінки з відходами застосовується адміністративне стягнення у вигляді штрафу;
- по-четверте, адміністративні стягнення накладаються спеціально уповноваженими на те органами виконавчої влади та їх посадовими особами;
- по-п'яте, оскільки більшість статей, якими передбачено відповідальність за адміністративні правопорушення у сфері поведінки з відходами є бланкетними, уповноваженим посадовим особам при складанні протоколу про адміністративне правопорушення слід ретельно з'ясувати, яким саме законодавством регулюються правовідносини у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 7 грудня 1984 року // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984, додаток № 51. – Ст. 1122.
2. Про відходи: Закон України від 5 березня 1998 року // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 36-37. – Ст. 242.
3. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 6 квітня 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 28. – Ст. 222.
4. Про поведження з радіоактивними відходами: Закон України від 30 червня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 27. – Ст. 198.
5. Про пестициди і агрохімікати: Закон України від 2 березня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 14. – Ст. 91.
6. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 5 червня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
7. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218.
8. Нечитайленко В.А. Деякі проблеми адміністративної відповідальності за правопорушення, підвідомчі органам екологічного контролю на державному кордоні України / В.А. Нечитайленко // Право та управління. – 2011. – №2. – С. 262-270.
9. Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довілля: Постанова Пленуму Верховного Суду України №17 від 10 грудня 2004 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04>

УДК 342.9

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

Солнцева Х.В., радник директора

Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації

У статті проаналізовано нормативно-правові акти, в яких визначено повноваження органів місцевого самоврядування у сфері освіти, розглянуто стан їх реалізації. З позиції науки адміністративного права обґрунтовано напрями подальшого розвитку законодавства України, що визначає зміст та особливості реалізації органами місцевого самоврядування компетенції у сфері освіти.

Ключові слова: освіта, повноваження, органи місцевого самоврядування, органи управління освітою.

Солнцева К.В. ПОЛНОМОЧИЯ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ / Департамент науки и образования Харьковской областной государственной администрации, Украина

В статье проанализированы нормативно-правовые акты, в которых определены полномочия органов местного самоуправления в сфере образования, рассмотрено состояние их реализации. С позиций науки административного права обоснованы направления дальнейшего развития законодательства Украины, определяющего содержание и особенности реализации органами местного самоуправления компетенции в сфере образования.

Ключевые слова: образование, полномочия, органы местного самоуправления, органы управления образованием.

Solnceva K.V. PLENARY POWERS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN THE FIELD OF EDUCATION / Department of science and formation of Kharkov regional state administration, Ukraine